

OOSTENDE 3 DAGEN IN ROUW : 11-14 OKTOBER 1850

door Yvan VAN HYFTE

"S.M. la Reine est morte au palais d'Ostende, aujourd'hui à 8 heures 10 minutes le matin". Met die woorden begint het officieel communiqué die Ch. ROGIER, minister van Binnenlandse Zaken naar de inspecteur generaal van alle burgerwachten in het land laat verspreiden.

De feiten die hieraan voorafgingen, zijn voldoende gekend (1). Zowat een maand vóór die bewuste 11 oktober komt de 38 jarige, toen al doodzieke Louise-Marie-Thérèse-Charlotte-Isabelle d'Orléans vanuit Laken naar de kust in de hoop dat de Oostendse zeelucht haar goed zou doen. De verbanning van haar Franse ouders en de dood van haar eenjarig kind hadden haar flink wat psychisch aangetast.

Al vanaf 5 oktober hebben de medische bulletins het als maar over "...la grande faiblesse qui s'est compliquée d'un redoutable fièvre...". Diarree en hoest nemen zienderogen de krachten af. Iedereen vreest een fatale afloop die er komt in de armen van haar moeder...

Minder gekend zijn de eerste dagen na haar overlijden. Hierover vond ik een werk uit 1851 (2), dat de enige koninklijke uitvaart die Oostende heeft gekend, vrij uitvoerig behandelt. Van de 3 dagen rouw wil ik een evocatie geven.

* * *

Nauwelijks een paar uur na haar overlijden weet iedereen in het onbeduidende Oostende (13.000 inwoners) wat er in het koninklijk paleis in de Langestraat gebeurd is. Alle winkels en vensters van particuliere huizen worden gesloten. Velen willen haar nog een laatste maal zien. Enkel de bedienden en het werkvolk van het paleis worden toegelaten.

10.00 u. In de parochiekerk wordt een mis opgedragen in aanwezigheid van de Belgische en Franse koninklijke families. Koningin-moeder Marie Amélie dwingt door haar serene verschijning respect af bij de aanwezigen. In een inderhaast gebouwde eenvoudige rouwkapel naast de doodskamer wordt een tweede mis gelezen. Leopold I, de hertog van Brabant, de graaf van Vlaanderen en de jonge prinses Charlotte zitten geknield vóór het levenloze lichaam. Aan Franse zijde is er Marie Amélie, de hertogin van Orléans, prinses Clementine, de prins Joinville en de hertog van Aumale. Naast het medisch team bevinden zich ook nog een aantal hoogwaardigheidsbekleders onder deze gekroonden en ongekroonden.

Ondertussen zijn de ministers ROGIER en VAN PRAET, samen met hofmaarschalk DE MARNIX vanuit Brussel gearriveerd want over een uur wordt de overlijdensakte getekend. Eerst moeten de 3 dokters officieel de dood hebben vastgesteld. Onder de 9 getuigen die ondertekenen, is eveneens Burgemeester SERRUYS (3).

12 oktober. Oostende rouwt. Huizen, winkels, luiken, alles blijft dicht. In de haven liggen Belgische, Engelse, Hollandse en

Pruisische schepen met de vlaggen halfstok. Aan consulaten hangt zwart krib aan de vlaggestok... Vóór Langestraat 69 troepen zwijgzaam nieuwsgierigen samen. Op beleefd verzoek van de schildwachten verwijderden zij zich in alle rust. Binnen is er die morgen een mis in de geïmproviseerde rouwkapel. Enkel de hertog van Nemours is afwezig; hij is bedlegerig in het hotel Fontaine, een eind verder in de zelfde straat. Zwarte behangen stof dekt de vensters af. Tegenover de lijkbaar staat een altaartje waarrond 3 rijen kaarsen de kamer verlichten. Op haar sterfbed ligt Louise met samengevouwen handen en armen geplooïd op de borst.

Alvorens het lichaam te balsemen, mag de Oostendse tekenaar VAN CUYCK met grote nauwkeurigheid een rustig ingeslapene vereeuwigen.

Nu is de menigte aan de beurt die wat opdringerig staat te wachten vóór de verschillende ingangen van het paleis.

Na de middag gaan 4 artsen over tot een autopsie waarna de balseming kan beginnen. Daarna wordt de koningin te midden wit en zwart satijn in een foedraal neergelegd die op zijn beurt past in een loden kist. Alles wordt geborgen in één mahoniehouten kist met zilveren sloten en plaatjes die om 19.00 u voor eeuwig dichtgaat. In de naburige straten en vóór het paleis blijven de mensen geduldig wachten.

13 oktober. 's Morgens worden 3 missen gelezen. Koning Leopold I en de hertogin van Orléans wonen een religieuze plechtigheid bij in de Anglicaanse kapel.

14 oktober. Een maandag. Al om 7 uur leest de bisschop van Brugge de mis in de rouwkapel. Iedereen is aanwezig. Om het half uur klinkt een kanonsalvo. Om 8 uur rijden 6 wagens van het hof de koninklijke familie naar het station. De zwarte sluiers van Marie Amelie en haar dochter verbergen hun verdriet. Op straat zie je niks dan zwarte kleren. Arme volkswomen kunnen enkel een zwarte band op hun muts dragen. De Oostendse maatschappij Concordia deelt rouwprentjes uit.

Om 10 u begint de stoet zich te vormen. Van het paleis tot aan het spoorwegstation vormt de burgerwacht en het garnizoen een erehaag : Langestraat - Comediestraat (nu Louisastraat) - Wapenplein - Kapellestraat - Sint Thomasstraat (nu Kapellestraat) - Station (4 a).

Vooraan loopt een peloton van het 7e Linie. Daarna de Oostendse muziekverenigingen, de Sint Sebastiaansgilde met zijn vaandels, de Société des Frères d'Armes de l'Empire, de Oostendse vissers met hun vlaggen, afvaardigingen van maatschappijen uit de omgeving. Vervolgens de infanterie en de artillerie van de Burgerwacht, een Bataljon van het 7e Linie, de Oostendse geestelijkheid en de lijkwagen getrokken door 6 "aangeklede" paarden. Die is volledig bedekt met zwarte lakens. Bovenop een kussen met de koninginnekroon erop (4 b).

Vóór het station stellen alle maatschappijen zich in een vierkant op. Enkel de geestelijkheid, de ministers en de officieren van het Hof gaan binnen. Spoorwegmannen in rouwuniform dragen de kist naar een wagon die volledig in het zwart is omhuld en waarop een zijden kussen met de kroon rust. Binnenin hangen zwarte draperi  en met zilveren franjes. Er is plaats voor een altaar waarop 12 kaarsen

branden. In het midden staat de kist tussen 4 bidstoelen waarop 4 kanunnikken van het bisdom Brugge plaats nemen. Onder haar naam op de doodskist lezen ze "née à Palerme le 3 avril 1812).

Vóór en achter die rouwwagon zijn elk nog twee rijtuigen aangekoppeld. De "Genoveva van Brabant" trekt het konvooi en rijdt onder musketsalvo's het station uit. Burgemeester SERRUYS, volksvertegenwoordiger VAN ISEGHEM en de Westvlaamse gouverneur vergezellen de stafofficieren en de eredames, richting Brugge....

- (1) Voor de laatste levensweken verwijs ik naar het boeiend historisch werk van M. KERCKVOORDE "Louise Marie van België. Het vergeten leven van Louise Marie, eerste koningin van België". Tielt 1989.
- (2) J.P. LEPAGE : "A la mémoire de sa majesté Louise Marie d'Orléans, première reine des Belges". Bruxelles 1851.
- (3) Ook nog aanwezig waren : de ministers C. D'HOFFSCHMIDT en F. ORBAN, de luitenants-generaal baron PRISSE en graaf GOBLET D'ALVIELLA en de intendant van de civiele lijst CONWAY.
- (4 a en b.) zie A. VERBOUWE : "Iconografie van het arrondissement Oostende" nr. 590 en afbeelding nr. 36.

**NIJVERHEIDSINSTELLINGEN IN DE GEMEENTEN ROND OOSTENDE
IN DE TIJD VAN WILLEM I**

door Raymond VANCRAEYNEST

Op 16 oktober 1818 vroegen de gedeputeerde Staten van de provincie West-Vlaanderen aan de steden en aan de districten een staat op te maken van de fabrieken, manufacturen en andere nijverheidsinstellingen. Daarbij werd gevraagd op te geven : de aard van de instellingen en hun aantal, het aantal tewerkgestelde werklieden, het gemiddeld dagloon dat hun werd uitbetaald, de vroegere en de huidige toestand van het bedrijf, de bestemming van de afgewerkte producten, de factoren die schadelijk zijn voor de voorspoed van het bedrijf, de maatregelen die moeten getroffen worden om die nadelen weg te werken.

De Koninklijke Commissaris voor het district Oostende, Auguste WIELAND, gaf daarop antwoord op 4 november 1818 (1) voor al de gemeenten van het district, waaruit ik de aangrenzende gemeenten van de stad Oostende heb gelicht : Mariakerke, Stene en Bredene. Oostende als stad viel niet onder het gezag van districtcommissaris WIELAND.

MARIAKERKE

De enige nijverheidsinstellingen zijn twee molens :

- 1) Eén windmolen voor graan waar één arbeider werkt die één gulden verdient. Eertijds bloeide de zaak beter en nu is de toestand middelmatig.